

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ЗАКОНА О ФОНДУ ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Правни основ за доношење овог закона је одредба члана 97. тачка 12. Устава Републике Србије, којом се утврђује да Република уређује и обезбеђује политику и мере за подстицања научно-технолошког развоја.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У светлу укупних реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у развојним документима Републике Србије (у даљем тексту: Република), неопходно је унапредити политику и механизме подршке научноистраживачкој делатности.

Оснивање и рад Фонда за науку Републике Србије (у даљем тексту: Фонд), представља инструмент којим се унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Успостављањем Фонда дефинише се простор у коме ће се кроз деловање омогућити ефикаснија и конзистентнија подршка развоју научних истраживања и примена њихових резултата ради бржег технолошког и економског развоја Републике Србије. Формирањем Фонда чија ће основна улога бити да обезбеђује финансирање научноистраживачких Пројеката, надлежност Министарства просвете, науке и технолошког развоја, ће у том домену бити редефинисана. Министарство ће се бавити политиком у области научних истраживања, као и институционалним финансирањем којим ће бити обезбеђена стабилност рада научних установа и самих истраживача.

Циљ успостављања Фонда заснован је на принципима европске научноистраживачке праксе, а посебно ради успостављања делотворног националног истраживачког система интегрисаног у Европски истраживачки простор, који се ослања на партнерства у земљи и иностранству и доприноси економском расту, подизању конкурентности привреде, друштвеном и културном напретку, подизању стандарда грађана и квалитету живота.

Успостављањем Фонда и увођењем научних, технолошких и развојних Програма у оквиру којих ће се реализовати Пројекти, оствариће се циљеви садржани у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године, као и у Акционом плану за спровођење ове Стратегије.

Сходно наведеном, припремљен је Нацрт закона о Фонду за науку Републике Србије.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави I Нацрта закона (чл. 1-3.) садржане су основне одредбе, којима се утврђује: предмет овог закона, основни појмови и њихово значење, циљеви и принципи успостављања Фонда.

Предмет Нацрта закона је успостављање Фонда за науку Републике Србије и његово функционисање кроз финансијску подршку пројектима, у оквиру Програма Фонда, које ће се спроводити на начин који обезбеђује већу конкурентност и квалитет резултата, ефикаснију примену истраживања, отвореност и доступност свих резултата програма и пројеката, као и развој научних кадрова, интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и обезбеђује уређивање својинских права на резултатима истраживања и заштиту интелектуалне својине и заштиту ауторских права, као и заштиту података.

У глави II Нацрта закона (чл. 4-5.) утврђен је правни положај Фонда који има својство правног лица, а чији надзор врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

Глава III Нацрта закона (члан 6.) утврђује надлежности и послове које ће Фонд обављати, а који се односе на: финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда; спровођење процедуре евалуације предлога пројеката приспелих на јавне конкурсе и јавне позиве за реализацију Програма Фонда; извештавање ка министарству надлежном за научноистраживачку делатност о раду Фонда; управљање базама података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира; сарадњу са другим институцијама и телима у земљи и иностранству из приватног и јавног сектора у циљу ефикасније примене истраживања, отвореност и доступности резултата истраживања.

Глава IV и V Нацрта закона (чл. 7-9.) односи се на финансирања Фонда и средства којима Фонд располаже, а којима се омогућава финансирање научноистраживачке делатности кроз реализацију Програма Фонда.

У глави VI и VII Нацрта закона (чл. 10-15.) утврђују се органи Фонда и послови у њиховој надлежности. Органи Фонда су: Управни одбор, директор и Научни савет Фонда. Научни савет Фонда је највише стручно и саветодавно тело Фонда. Уређена је и обавеза Фонда да остварује сарадњу са министарством надлежним за научноистраживачку делатност.

Глава VIII Нацрта закона (чл. 16-18.) односи се на Програме Фонда које доноси Влада Републике Србије, на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност, а утврђује их Научни савет Фонда, уз прибављену сагласност Управног одбора Фонда, с тим што ће се приликом утврђивања предлога Програма дефинисати и предвиђени буџет за реализацију сваког појединачног Програма Фонда. Програми Фонда ће бити разноврсни како би одговорили на различите друштвене изазове, као што су: технолошки развој, подршка напредним идејама, развој кадрова, иновације, изградња научне инфраструктуре, интеграција у међународне научне токове, сарадња науке и привреде и др. У оквиру сваког Програма ће се реализовати пројекти на основу јавних позива. Овде се дефинише структура сваког од Програма Фонда: РАЗВОЈ, СТРАТЕГИЈА, ИДЕЈЕ, ЉУДИ, ИНФРАСТРУКТУРА, САРАДЊА, ИНОВАЦИЈЕ, ПРОМОЦИЈА, ПУБЛИКАЦИЈЕ и ОСТАЛО.

Глава IX Нацрта закона (чл. 19-21.) дефинише опште услове подршке научноистраживачким Пројектима која се реализује на основу јавних позива за пројекте, а у складу са изазовима на које дати Програм Фонда треба да одговори. Дефинише трајање Пројеката у оквиру различитих Програма Фонда, и то: ДУГОРОЧНИ који ће трајати до 4 године и обухватаће пројекте из Програма СТРАТЕГИЈА и ИНФРАСТРУКТУРА; СРЕДЊОРОЧНИ који ће трајати 2-3 године и обухватаће пројекте из Програма: РАЗВОЈ, ИДЕЈЕ, ЉУДИ, САРАДЊА и

КРАТКОРОЧНИ који ће трајати до 1 године и обухватаће пројекте из Програма ИНОВАЦИЈЕ, ПРОМОЦИЈА, ПУБЛИКАЦИЈЕ и ОСТАЛО. Дефинише укупан буџет доступан за реализацију Пројеката као и очекивани буџет појединачних пројеката, као и опште критеријуме за оцењивање пројеката.

У глави X Нацрта закона (чл. 22-24.) утврђују опште акте Фонда као и друге опште акте и послове Фонда у складу са законом, као и јавност рада Фонда.

У глави XI Нацрта закона (члан 25.) односи се на надзор у примени овог закона који врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

У глави XII Нацрта закона (члан 26-28.) утврђене су прелазне одредбе у погледу: рока за доношење подзаконских аката, успостављања рада Фонда, рока за именовање директора Фонда, рока за именовање председника и чланова Управног одбора.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити у средства у буџету Републике.

У буџету Републике за 2019. годину потребно је обезбедити средства у износу од 5.000.000.000,00 РСД, и то:

- за активности оснивања и рада Фонда за науку Републике Србије – 500.000.000,00 РСД;

- за успостављање и одржавање интернет странице Фонда за науку Републике Србије – 5.000.000,00 РСД;

- за успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних Програма подршке Фонда – 10.000.000,00 РСД;

- за финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда – 4.395.000.000,00 РСД.

У буџету Републике за 2020. годину потребно је обезбедити средства у износу од 5.000.000.000,00 РСД, и то:

- за активности рада Фонда за науку Републике Србије - 500.000.000,00 РСД;

- за одржавање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних Програма подршке Фонда – 10.500.000,00 РСД;

- за финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда - 4.395.000.000,00 РСД.

Да би се обезбедио континуитет реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у Акционом плану за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – Истраживање за иновације предметна област је додатно подржана Законом о потврђивању споразума о зајму (Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој у оквиру ревидиране Компоненте 3, а како би се одржао континуитет реформе јавног сектора у области истраживања и реализације Акционог плана у целини.